

Въ публичнитѣ славянски прояви, въ старата литература, особено въ историческата, и у старитѣ славянски писатели на граматиката намираме приноси, че между славянскитѣ народи никога не е изчезнало съзнанието за общото произхождение и за сродството на езицитѣ имъ.

У чехитѣ съзнанието за общото произхождение на славянитѣ датира отдавна. Въ легендата на *Кришанъ*, писана въ край на Х вѣкъ четемъ, че *чехитѣ* сж *славяни*. *Далимилъ* въ хрониката си поучава, че *лехъ* и *чехъ* сж роднини, че произлизатъ изъ страната „съ сръбски езикъ, името на който е харватски“ Петъръ Житавски пише: „Сигурно у краля ще се събератъ и подъ единъ владѣтель ще се радватъ онѣзи, които много не се отличаватъ въ славянски езикъ, защото тѣзи, които говорятъ съ сжщия езикъ, повече се обичатъ и по приятелски се прѣгръщатъ“.

Прибавякъ Пулкава изъ Раденина за произходството на славянитѣ пише: „При вавилонската кула станало смѣсване на езицитѣ. Тамъ и *славянскитѣ* езикъ взелъ началото си, по него народитѣ отъ сжщия езикъ се наричатъ *славяни*“.

Въ хуситската епопея въ всички публични заявления изпжква съзнанието, че чехитѣ сж членове на една голѣма *славянска* фамилия. Пражскитѣ граждани въ манифеста си, разпратенъ по цѣла Чехия въ 1420 г., наумѣватъ: „за да нѣматъ нѣмцитѣ никаква причина — тѣ обаче винаги се ядосватъ върху нашия езикъ; а както съ нашия езикъ постѣпили въ Ринъ, Мишень и Пруссия, гдѣто го изтрѣбили, така и намъ искатъ да направятъ за да завзематъ мѣстата на изгнаницитѣ“. Другъ единъ авторъ въ XV вѣкъ съвѣтва чехитѣ да се придържатъ о *славянската* политика. А другъ (1537) казва: „Народътъ *славянски* много вѣкове широко царувалъ и до днесъ царува въ голѣмата частъ на Европа и Азия“. Другъ единъ писателъ (1547) посвещава труда си на прочутия боляринъ Ходѣовски съ думитѣ: „На любителя на *славянския* езикъ“.

Матушъ Бенешовски (1577) пише: *ческитѣ* езикъ не се намира само въ чехската страна, нъ има по-вече отъ сто страни, въ които се говори съ нашия *славянски* езикъ: въ чехска, моравска, силезска, лужицка, първа полска, втора полска земя, мазурска, подлеска, първа руска, бѣла Русия, волинска, киевска, северска, кашубска страна и много въ полското кралство. Послѣ въ московското кралство много страни. Отъ сръбския народъ подъ турчина има много земи. Въ маджарско, харватско, *бугарско*, славонско и боснанско кралство. „Силно славянско чувство въ книгитѣ си проявиха: Даниелъ Адамъ изъ Велесавина, изуитъ Богуславъ Балбинъ (писалъ латински) В. Й. Роса. Интересенъ е тоя дистихъ на словакъ Даниелъ Крманъ (1663 и 1740):

„Слава на тебъ, нашъ прѣдобрий Боже, затолкова голѣмо благодарѣние,

че не падналъ най паче и нашъ езикъ —
нашъ прѣособенъ езикъ, доста древенъ, *славянски*,
който е плодovита майка на други езици въ свѣта:
чехски, харватски, руски, полски и моравски,
болгарски, сръбски сж изъ него, сж и други“.